

EVET-HAYIR

OKTAY AKBAL

Nazım'a yurttaşlık...

27 Mayıs 1951'de Nazım Hikmet Bakanlar Kurulu kararıyla yurttaşlıktan çıkarılmıştı. O günler, benim yaşımdakilerin anılarında yer almıştır. Bir süre önce Nazım Hikmet Boğaz'dan geçen bir Romen gemisine gizlice binerek yurt dışına gitmişti. Ardından kıyamet koptu! Nazım Hikmet'in vatan hainliği tüm basının dilinden düşmedi. Kimse sormadı, gözaltında tutulan bir ünlü şairin nasıl kaçabildiğini! Sanırım göz yumuldu gitmesine... Yurttan kalsa askere alacaklardı, belki de Sabahattin Ali'nin birkaç yıl önce başına gelen Nazım'ın da yazgısını çizecekti. Yani kim vurduya getirilecekti! Böyle bir olayın yurt içinde, daha da çok dışında uyandıracığı tepkiden çekindiler, bir yolunu bulup Nazım'ı ülke dışına çıkarttılar. Üstelik de yurdundan kaçan bir hain damgasını vurup onu Bakanlar Kurulu kararıyla yurttaşlıktan attılar...

Bu olayı bütün gerçek yanlarıyla öğrenmek, Nazım Hikmet'in yaşam öyküsünü ayrıntılarıyla bilmek için Kemal Sülker'in "**Nazım Hikmet'in Gerçek Yaşamı**" başlıklı birkaç ciltlik incelemesini okumak gerekir.

1990 yılında Nazım Hikmet'in Moskova'da yaşadığı ve öldüğü evdeydim. Vera anlatıyordu, bir sabah onu sokak kapısının arkasında yığılmış bulduğunu... Gazetesini almak için kapıya gitmiş, orada yürek durmasından can vermiş... Yıl 1963. Demek ülkesinden uzakta tam on iki yıl yaşamış! Mutlu bir yaşam mıydı bu? Aşklar, sevgililer, şiirler, övgüler!.. Yeter miydi? İçindeki yurt özlemi gün gün yükselip onu etkilemiyor muydu?

"Memleketim, memleketim, memleketim

**ne kasketim kaldı senin ora işi
ne yollarını taşımış ayakkabım
son mintanım da sırtımda
parçalandı çoktan. Şile
bezindendi.**

**Sen şimdi yalnız saçımın akında,
infarktında yüreğimin
alnımın çizgilerindesin memleketim
memleketim
memleketim."**

Adnan Menderes ve Celal Bayar adalet önünde idama mahkum oldular. Biri asıldı, öteki yaş çizgisini aştığından hapse girdi. Yıllar geçti. Güncel olayların sıcaklığı geçti. "Kuyudan adam çıkarma" eylemi gündeme geldi. Şimdi, Adnan Menderes adı havaalanlarında, caddelerde, anıt mezarı İstanbul'un göbeğinde. Bayar ise yüz yaşına kadar saygın bir yaşam sürdü.

Demek Bakanlar Kurulu kararları da, yargılama sonuçları da zamanla yeni yorumlarla karşılaşılıyor. Yanılgılardan geri dönülüyor. Yanlışlar düzeltiliyor. Bütün dünyada ün kazanmış bir Nazım Hikmet'tir bugün yabancı topraklarda yatan, TC yurttaşlığından yoksun bırakılan...

Yeni Kültür Bakanı Ercan Karakaş Başbakanlığa başvurdu, Nazım Hikmet'i yurttaşlıktan çıkartan kararın ortadan kaldırılmasını istiyor. Karakaş başvuru yazısında şöyle diyor:

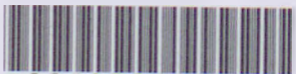
"Günümüzde ortadan kalkmış bir suçun gerekçesine dayanan, soyut suç gerekçeleriyle hazırlanmış kararın daha fazla yürürlükte kalması yanlıştır. Bu karar bir yargı hükmü değildir. Kamu vicdanını rahatsız etmektedir. Bugün farklı siyasi kesimlerde de Nazım Hikmet'in büyük bir Türk şairi olduğu kabul edilmektedir. Bu büyük şair hakkındaki olumsuz kararın kaldırılması, yeni bir barış ortamına çok ihtiyaç duyan toplumumuz için bir aşama oluşturacaktır."

Birkaç yıl önce Türkiye Yazarlar Sendikası adına Gorbacov'a bir mektup yollamış, Nazım Hikmet'in Moskova'da yıllarca yaşadığı evin müze haline getirilmesini önermiştik. Mektubumuz üzerine, Moskova Belediyesi'nin ilgilendiğini Vera anlatmıştı. Bir apartman katında böyle bir müzenin açılmasını doğru bulmamışlar, ama başka bir yerin araştırılması düşünülmüş... Ne var ki, Gorbacov sonrası Rusya'daki gelişmeler arasında bu konu unutulup gitti.

Nazım Hikmet'in mezarının Türkiye'ye getirilmesi elbette ki eşi Vera Tulyakova'nın vereceği izne bağlıdır. Bana kalsa, mezar orda kalsa daha iyi olur, derim. Nedeni de ülkemizde Ruhi Su gibi ünlü kişilerin mezarlarına birtakım yobazların sık sık giriştiği saldırılardır.

Karakaş'ın başvurusunun Başbakanlıkça benimsenip, 1951 yılının koşullarında alınmış bu "yurttaşlıktan çıkarılma" kararının ortadan kaldırılması beklenir.

Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği
Taha Toros Arşivi

* 0 0 1 5 0 5 3 2 9 0 0 6 *